



Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO PIRMININKO NUTARTIS

2018 m. lapkričio 15 d.*

„Pagreitinta procedūra“

Byloje C-619/18

dėl 2018 m. spalio 2 d. pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama K. Banks, H. Krämer ir S. L. Kalėdos,

ieškovė,

prieš

Lenkijos Respubliką, atstovaujamą B. Majczyna,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMO PIRMININKAS,

išklausęs teisėją pranešėją A. Prechal ir generalinį advokatą E. Tanchev,

priima šią

Nutartį

- 1 Savo ieškiniu Europos Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamą su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu, nes, pirma, sutrumpino *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) teisėjų pensinį amžių ir pritaikė šį pakeitimą šio teismo teisėjams, paskirtiems į pareigas iki 2018 m. balandžio 3 d., ir, antra, suteikė Lenkijos Respublikos prezidentui diskreciją pratęsti šio teismo teisėjų teisminių įgaliojimų vykdymo terminą.
- 2 2017 m. gruodžio 20 d. Lenkijos Respublikos prezidentas pasirašė 2017 m. gruodžio 8 d. priimtą *ustawa o Sądzie Najwyższym* (Aukščiausiojo Teismo įstatymas, *Dz. U.*, 2018, 5 pozicija); šis įstatymas įsigaliojo 2018 m. balandžio 3 d. Vėliau šis įstatymas buvo kelis kartus iš dalies keistas.
- 3 Remiantis Aukščiausiojo Teismo įstatymo 37 straipsniu, *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinis amžius buvo sutrumpintas iki 65 metų. Sutrumpintas pensinis amžius taikomas visiems šio teismo teisėjams, įskaitant paskirtuosius į pareigas iki įsigaliojant minėtam įstatymui.

* Proceso kalba: lenkų.

- 4 Norėdami, kad teisminių įgaliojimų vykdymo terminas būtų pratęstas po 65 metų amžiaus, *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjai turi pateikti pareiškimą dėl pageidavimo toliau eiti pareigas ir pažymą, patvirtinančią, kad jų sveikatos būklė leidžia jiems toliau dirbti teisėjo darbą, taip pat gauti Lenkijos Respublikos prezidento leidimą. Šis įgaliojimų vykdymo termino pratęsimas reglamentuotas Aukščiausiojo Teismo įstatymo 37 straipsnyje.
- 5 Pagal Aukščiausiojo Teismo įstatymo 111 straipsnio 1 dalį *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjai, kuriems 65 metai sukaks šio įstatymo įsigaliojimo dieną arba vėliausiai 2018 m. liepos 3 d., išeina į pensiją 2018 m. liepos 4 d., nebent iki 2018 m. gegužės 3 d. pateiks pirmesniame punkte nurodytą pareiškimą ir pažymą, o Lenkijos Respublikos prezidentas leis pratęsti jų įgaliojimų vykdymo šiame teisme terminą. 2018 m. gegužės 10 d. *ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Bendrosios kompetencijos teismų įstatymas, Aukščiausiojo Teismo įstatymas ir kai kurie kiti įstatymai, *Dz. U.*, 2018, 1045 pozicija) 5 straipsnyje įtvirtintos atskiros nuostatos dėl *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų, sulaukusių pensinio amžiaus vėliausiai 2018 m. liepos 3 d., teisminių įgaliojimų vykdymo termino pratęsimo procedūros.
- 6 Pagal Aukščiausiojo Teismo įstatymo 111 straipsnio 1a dalį *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjai, kuriems 65 metai sukaks nuo 2018 m. liepos 4 d. iki 2019 m. balandžio 3 d., išeina į pensiją 2019 m. balandžio 3 d., nebent iki 2019 m. balandžio 3 d. pateiks šios nutarties 4 punkte nurodytą pareiškimą ir pažymą, o Lenkijos Respublikos prezidentas leis pratęsti jų įgaliojimų vykdymo šiame teisme terminą.
- 7 Kiek tai susiję su *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjais, paskirtais į pareigas iki 2018 m. balandžio 3 d., kuriems 65 metai sukaks po 2019 m. balandžio 3 d., Aukščiausiojo Teismo įstatymo 37 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad jų teisminių įgaliojimų vykdymo po 65 metų terminas pratęsiamas bendra tvarka, tam reikia pateikti šios nutarties 4 punkte minėtus pareiškimą ir pažymą, taip pat gauti Lenkijos Respublikos prezidento leidimą.
- 8 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad, remiantis ginčijamomis nacionalinės teisės nuostatomis, priimdamas sprendimą dėl *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų teisminių įgaliojimų vykdymo termino pratęsimo Lenkijos Respublikos prezidentas nėra saistomas jokio kriterijaus, o jo sprendimui netaikoma teisminė kontrolė.
- 9 Galiausiai iš bylos medžiagos taip pat matyti, kad pagal Aukščiausiojo Teismo įstatymą iki 2019 m. balandžio 3 d. Lenkijos Respublikos prezidentas gali laisvai nuspręsti padidinti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų skaičių.
- 10 Atskiru dokumentu (ji Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2018 m. spalio 2 d.) Komisija taip pat pateikė prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones pagal SESV 279 straipsnį ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 160 straipsnio 2 ir 7 dalis, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą dėl bylos esmės.
- 11 2018 m. spalio 19 d. nutartimi Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas, remdamasis Procedūros reglamento 160 straipsnio 7 dalimi, Lenkijos Respublikai dar nepateikus pastabų dėl prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones, nurodė jai nedelsiant ir iki nutarties, užbaigiančios laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą, paskelbimo:
 - sustabdyti Aukščiausiojo Teismo įstatymo 37 straipsnio 1–4 dalių, 111 straipsnio 1 ir 1a dalių, Įstatymo, kuriuo iš dalies keičiamas Bendrosios kompetencijos teismų įstatymas, Aukščiausiojo Teismo įstatymas ir kai kurie kiti įstatymai, 5 straipsnio, taip pat visų įgyvendinant šias nuostatas priimtų priemonių taikymą,

- imtis visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjai, kuriems skirtos minėtos nuostatos, galėtų vykdyti savo įgaliojimus eidami tas pačias pareigas ir būtų išsaugotas tas pats jų statusas, teisės ir darbo sąlygos, kurios jiems buvo taikomos iki 2018 m. balandžio 3 d., kai įsigaliojo Aukščiausiojo Teismo įstatymas,
 - nesiimti jokių priemonių skirti teisėjus į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) vietoje teisėjų, kuriems skirtos ieškinyje pagrindinėje byloje nurodytos nuostatos, kuriomis grindžiamas įsipareigojimų neįvykdymas, taip pat priemonių skirti naują šio teismo pirmąjį pirmininką arba asmenį, kuriam būtų pavesta vadovauti šiam teismui iki naujojo pirmojo pirmininko paskyrimo, ir
 - ne vėliau kaip po mėnesio nuo šias priemones nustatančios nutarties įteikimo, o toliau reguliariai kas mėnesį pranešti Komisijai apie visas priemones, kurių imtasi siekiant visiškai įvykdyti šią nutartį.
- 12 Atskiru dokumentu (ji Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2018 m. spalio 2 d.) Komisija, remdamasi Procedūros reglamento 133 straipsnio 1 dalimi, taip pat paprašė nagrinėti šią bylą taikant pagreitintą procedūrą.
- 13 Procedūros reglamento 133 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad jeigu dėl bylos pobūdžio reikia, kad ji būtų greitai išnarinėta, Teisingumo Teismo pirmininkas ieškovo arba atsakovo prašymu, išklauses kitą šalį, teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, gali nuspręsti, kad byla turi būti nagrinėjama taikant pagreitintą procedūrą, nukrypstant nuo šio reglamento nuostatų.
- 14 Į pagal šią nuostatą pateiktą Teisingumo Teismo pirmininko klausimą Lenkijos Respublika atsakė nesutinkanti, kad byla būtų nagrinėjama taikant pagreitintą procedūrą.
- 15 Grįsdama savo prašymą Komisija teigia, kad kaltinimai, kuriuos ji suformulavo ieškinyje, pagrįsti garantijų, leidžiančių užtikrinti valstybės narės aukščiausios instancijos teismo nepriklausomumą, pažeidimu ir kad dėl šių kaltimų kylančios sisteminio pobūdžio abejonės gali lemti teisinį nesaugumą ir pakenkti tinkamam Sąjungos teisinės sistemos veikimui, todėl sprendimą byloje reikia priimti greitai, kad šis nesaugumo laikotarpis būtų kuo trumpesnis.
- 16 Pirma, atsižvelgiant į nacionalinių aukščiausios instancijos teismų ypatingus įgaliojimus, jų sprendimų galią nacionalinėje teisės sistemoje ir pagal SESV 267 straipsnio trečią pastraipą jiems nustatytą ypatingą pareigą, šie teismai vaidina pagrindinį vaidmenį Sąjungos teisės taikymo sistemoje. Abejonės dėl šių teismų nepriklausomumo garantijų paisymo gali trukdyti jiems visapusiškai įgyvendinti šį vaidmenį. Antra, tos pačios abejonės gali pakenkti valstybių narių ir jų teismų tarpusavio pasitikėjimui, kuris būtinas tam, kad galėtų veikti tarpusavio pripažinimo principas, kuriam tenka esminis vaidmuo įgyvendinant daugybę Sąjungos teisės aktų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės srityje.
- 17 Lenkijos vyriausybė savo ruožtu laikosi nuomonės, kad patenkinus Komisijos prašymą taikyti pagreitinta procedūrą būtų nepagrįstai apribota jos teisė į gynybą. Anot jos, pirma, kadangi byloje kilo svarbių principinių klausimų ir gali būti pareikšta nepriimtimumu grindžiamų prieštaravimų, sunku įsivaizduoti, kad valstybė atsakovė galėtų pateikti visus šiais įvairiais aspektais reikalingus argumentus viename dokumente, neleidžiant šioje byloje pateikti dubliko ir tripliko. Be to, taip pat svarbu, kad į bylą galbūt įstosiančios šalys galėtų pateikti savo pastabas nurodytais principiniais klausimais. Galiausia ji teigia, kad Komisija pavėluotai kreipėsi į Teisingumo Teismą, ir šis vėlavimas nebūtų kompensuotas apribojus valstybės atsakovės procesines teises.
- 18 Dėl ginčijamų nacionalinės teisės nuostatų tariamai keliamų grėsmių *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) nepriklausomumui ji nurodo, kad Komisija nepateikė jokių konkrečių duomenų, galinčių patvirtinti jų faktą ar patikslinti jų apimtį, ir nepagrindė, kaip būtų pakenkta Sąjungos teisės sistemai, jeigu nebūtų taikoma pagreitinta procedūra. Komisijos ginčijamos priemonės lemtų tik riboto *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų skaičiaus išleidimą į pensiją, ir tai neturės įtakos nei šio

teismo funkcionavimui ir teisminei veiklai, nei jo galimybei kreiptis į Teisingumo Teismą pagal SESV 267 straipsnį, nei teisinių santykių, pagrįstų sprendimais, kuriuos priims pensinio amžiaus nesulaikę teisėjai, saugumui, nei galiausiai *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) gebėjimui dalyvauti valstybių narių teismų bendradarbiavimo procese, į kurį, skirtingai nuo bendrosios kompetencijos teismų, šis teismas įsitraukia tik nedideliu mastu.

- 19 Pirma, kiek tai susiję su klausimu, ar dėl šios bylos pobūdžio galima reikalauti išnagrinėti ją greitai, kaip nurodyta Procedūros reglamento 133 straipsnio 1 dalyje, primintina, kad šioje byloje pareikštame ieškinyje Komisija teigia, kad neseniai padarytais teisės aktų pakeitimais, susijusiais su amžiaus, kurio sulaukę *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjai išeina į pensiją, sutrumpinimu ir sąlygomis, kuriomis šio amžiaus sulaukusiems teisėjams prireikus gali būti leista toliau eiti pareigas, pažeidžiamos šios nutarties 1 punkte nurodytos Sąjungos pirminės teisės nuostatos.
- 20 Kalbant konkrečiai, šis ieškinyje dėl įsipareigojimų neįvykdymo Komisijos buvo pareikštas kilus abejonių dėl to, ar po nurodytų teisės aktų pakeitimų *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) sugebės toliau veikti laikydamasis pagrindinės bet kurio teisės subjekto teisės kreiptis į nepriklausomą teismą, įtvirtintos Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje.
- 21 Svarbu priminti, kad teismų nepriklausomumo reikalavimas yra pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą pagrindas, o ši teisė ypač svarbi, nes yra visų teisių, kurias teisės subjektai turi pagal Sąjungos teisę, apsaugos ir valstybių narių bendrų vertybių, nurodytų ESS 2 straipsnyje, įskaitant teisinės valstybės principą, išsaugojimo garantas (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 48 punktą).
- 22 Be to, dėl ginčijamų nacionalinės teisės aktų kilusios abejonės taip pat gali turėti įtakos teismų bendradarbiavimo sistemos veikimui, kurią įgyvendina SESV 267 straipsnyje numatytas kreipimosi dėl prejudicinio sprendimo priėmimo mechanizmas – Europos Sąjungos teismų sistemos kertinis akmuo; nacionalinių teismų, visų pirma paskutinės instancijos teismų, nepriklausomumas turi esminę reikšmę šiai sistemai (šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonės 2/13 (Europos Sąjungos prisijungimas prie EŽTK), EU:C:2014:2454, 176 punktą; 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 43 punktą ir 2018 m. rugsėjo 26 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Zakład Ubezpieczeń Społecznych*, C-522/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:786, 15 punktą).
- 23 Antra, kalbant apie Lenkijos Respublikos teiginį, kad patenkinus prašymą taikyti pagreintą procedūrą jos teisė į gynybą būtų pažeista, pirmiausia pažymėtina, kad, kaip matyti iš Procedūros reglamento 134 straipsnio 1 dalies, taikant šią procedūrą, ieškinyje ir atsiliepiamas į ieškinį gali būti papildyti dubliku ir tripliku, tik jeigu išklauses teisėją pranešėją ir generalinį advokatą pirmininkas nusprendžia, kad tai būtina.
- 24 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad jeigu Teisingumo Teismas neleistų pateikti dubliko (nors jis dar nepriėmė dėl to sprendimo), neaišku, kaip, nesant dubliko, taigi ir argumentų ir paaiškinimų, papildančių tuos, kurie jau išdėstyti ieškinyje ir į kuriuos atsakovė galėjo nevaržomai atsakyti atsiliepiame į ieškinį, atsakovė gali teigti, kad jos teisė į gynybą būtų pažeista neleidus jai pateikti tripliko. Be to, primintina, kad prieš Teisingumo Teisme iškeltas bylas dėl įsipareigojimų neįvykdymo vyksta ikiteisminė procedūra, per kurią šalys turi galimybę pateikti ir išplėtoti argumentus, kuriuos vėliau pateiks Teisingumo Teismui, jeigu jame bus iškelta byla.
- 25 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, per trumpą terminą pateiktas Teisingumo Teismo atsakymas užtikrins teisinį saugumą ir atitiks Sąjungos ir suinteresuotosios valstybės narės interesus, nes išsklaidys abejones dėl esminių Sąjungos teisės klausimų, susijusių, be kita ko, su galimu kišimusi į kai kurias šios teisės garantuojamas pagrindines teises, taip pat su galima šios teisės aiškinimo įtaka nurodytos valstybės

narės aukščiausios instancijos teismo sudėčiai ir veiklos sąlygoms (šiuo klausimu žr. 2018 m. rugsėjo 26 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18*, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:786, 15 punktą).

- 26 Žinoma, Teisingumo Teismas dar neišnagrinėjo pagal SESV 279 straipsnį ir Procedūros reglamento 160 straipsnio 2 dalį Komisijos pateikto prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones. Vis dėlto, kaip nurodyta šios nutarties 11 punkte, 2018 m. spalio 19 d. nutartimi, priimta Lenkijos Respublikai pateikus pastabas dėl prašymo taikyti pagreitiną procedūrą, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas, remdamasis Procedūros reglamento 160 straipsnio 7 dalimi, nustatė Komisijos prašytas laikinąsias priemones, kurios galios iki nutarties, užbaigiančios laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą, paskelbimo. Taigi, neužbėgant už akių būsimam sprendimui šiuo klausimu, reikia konstatuoti, kad jeigu Teisingumo Teismas savo būsima nutartimi paliktų galioti anksčiau nustatytas laikinąsias priemones, nurodyta valstybė narė pati būtų labai suinteresuota kuo greitesniu šios bylos užbaigimu, kad nurodytos priemonės būtų atšauktos, o byloje iškilę klausimai galutinai išspręsti.
- 27 Bet kuriuo atveju pabrėžtina, kad prašymo nustatyti laikinąsias apsaugos priemones ir prašymo taikyti Procedūros reglamento 133 straipsnyje numatytą pagreitiną procedūrą dalykas ir pateikimo sąlygos nėra tapatūs (2017 m. spalio 11 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Komisija / Lenkija, C-441/17*, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:794, 15 punktas).
- 28 Nagrinėjamu atveju, neužbėgant už akių būsimai nutarčiai, užbaigiančiai laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą, matyti, kad pagreitintos procedūros taikymą pateisina nagrinėjamos bylos pobūdis, atsižvelgiant į šios nutarties 19–25 punktuose nurodytus motyvus.
- 29 Todėl byla C-619/18 turi būti nagrinėjama taikant pagreitiną procedūrą.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismo pirmininkas nutaria:

- 1. Nagrinėti bylą C-619/18 taikant pagreitiną procedūrą, numatytą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23a straipsnyje ir Procedūros reglamento 133 straipsnyje.**
- 2. Atidėti klausimo dėl bylinėjimosi išlaidų nagrinėjimą.**

Parašai.